

Anyagértékelés

Az Európai Unióban a vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról szóló 1907/2006/EK rendelet (REACH rendelet) értelmében az 1 tonnánál nagyobb mennyiségben gyártott vagy behozott vegyi anyagokat regisztrálni kell, amelynek keretében a cégeknek be kell nyújtani az adott mennyiséghez meghatározott információs követelményeket, vizsgálati eredményeket az Európai Vegyianyag-ügynökség (ECHA) részére. A rendelet 44-48. cikke szerinti anyagértékelés célja az emberi egészséggel, illetve környezettel kapcsolatban aggodalomra okot adó anyagok mélyreható elemzése a regisztráció során benyújtott dokumentáció és irodalmi adatok alapján. Az elemzés kimenetele alapjául szolgálhat uniós szintű kockázatkezelési intézkedéseknek.

Az ún. közösségi gördülő cselekvési terv (CoRAP) tartalmazza az értékelendő vegyi anyagokat, amelyek az ECHA és a tagállamok javaslatára kerülnek fel a listára (ennek szempontjai a veszélyességre és expozícióra vonatkozó információk, illetve az anyag mennyisége). A gördülő cselekvési terv három évet foglal magába és évente kerül aktualizálásra, amelynek során új anyagok felvételére van lehetőség.

Az anyagértékelést a tagállami kompetens hatóságok végzik, és ehhez a CoRAP kihirdetését követően 12 hónap áll rendelkezésükre. Számos esetben az anyagok értékelése során kiegészítő információk benyújtását írják elő az adott anyag regisztrálójára számára. A rendelkezésre álló információk alapján az értékelő tagállam megvizsgálja, hogy az anyag veszélyessége indokolja-e kockázatkezelő intézkedések meghozatalát.

Az értékelést követően az alábbi kockázatkezelő intézkedésekre kerülhet sor:

Az **engedélyezési eljárás** célja, hogy az emberi egészségre vagy környezetre különösen káros anyagokat fokozatosan kivezessék a piacról megfelelő helyettesítő anyag kifejlesztésével. Amíg azonban ez nem áll rendelkezésre, a cégeknek engedélykérelmet kell benyújtaniuk, hogy az anyagot továbbra is használhassák.

A **korlátozási eljárás** során az anyag gyártását, forgalmazását és felhasználását bizonyos feltételek mellett korlátozzák. A szabályozás érintheti az adott anyag összes, vagy csak néhány specifikus felhasználását. Jelenthet csak a lakossági forgalomba hozatalra vonatkozó tiltást, vagy meghatározhat határértékeket az anyagnak az adott terméktípusban engedélyezett előfordulására.

Harmonizált osztályozás és címkézés esetén az anyagok adott veszélyességének osztályozásáról és címkézéséről uniós szinten születik döntés, és minden kötelezettnek ennek megfelelően kell osztályoznia és címkéznie a forgalomba hozott terméket.

A fentebb felsoroltakon kívül egyéb nemzeti vagy uniós szintű intézkedés is javasolható, pl. foglalkozás-egészségügyi határérték megállapítása.

A Nemzeti Népegészségügyi Központban (NNK) működő REACH Kompetens Hatóság által Magyarország eddig öt vegyi anyag értékelését végezte el, és egy anyag értékelése folyamatban van:

Év / anyag	Feltételezett kockázatok / aggodalmak	Kimenetel
2012, tributil-foszfát	Feltételezett karcinogén és mutagén hatás, célszervi toxicitás, neurotoxicitás, fejlődési toxicitás.	Lezárult. Nem szükséges uniós szintű intézkedés.
2013, 1,2-diklórbenzol	Feltételezett karcinogén és mutagén hatás, fejlődési toxicitás célszervi toxicitás, bioakkumuláció.	Lezárult. Javaslat harmonizált osztályozás szükségességére (célszervi toxicitás (máj), bőrszenzibilizáció)
2014, dinátrium-diszulfid	Feltételezett mutagén, szenzibilizáló.	Lezárult. Javaslat harmonizált osztályozás szükségességére (célszervi toxicitás (légúti irritáció)).
2015, 2,2'-oxidietanol	Feltételezett karcinogén és mutagén, célszervi toxicitás.	Lezárult. Nem szükséges uniós szintű intézkedés.
2017, n-butanol	Feltételezett reprodukzív toxicitás.	Lezárult. Nem szükséges uniós szintű intézkedés.
2019, nátrium-klorit	Feltételezett mutagenitás, reprodukzív toxicitás.	Felfüggesztésre került, amíg a dosszié értékelés során feltárt adathiányok pótlásra kerülnek.